

# Κώδικας για την προαγωγή της ισότητας των φύλων και την εξάλειψη των προκαταλήψεων

## ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός του παρόντος «Κώδικα Ισότητας» είναι να συμβάλει στην επιμόρφωση και την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών των ΜΜΕ στα θέματα έμφυλων διακρίσεων και ν' αποτελέσει ένα χρήσιμο και εύχρηστο εργαλείο στα χέρια τους, ώστε να συνεισφέρουν στην προαγωγή της ισότητας και στην εξάλειψη των προκαταλήψεων. Ο Κώδικας είναι προς υιοθέτηση από τους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς οργανισμούς και αφορά όλα τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των Δελτίων Ειδήσεων, των ενημερωτικών προγραμμάτων και των διαφημίσεων.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Κώδικας χωρίζεται σε έξι βασικές πρόνοιες:

1. Ισόρροπη προβολή των φύλων.
2. Αποφυγή και αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων.
3. Προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των φύλων στους τομείς της πολιτικής και της οικονομίας.
4. Συμβολή στην εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών και Κοριτσιών.
5. Αποφυγή του γλωσσικού σεξισμού.
6. Προώθηση της ισότητας των φύλων στις εσωτερικές δομές των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών.

Για κάθε μια από τις πρόνοιες του Κώδικα παρατίθενται σύντομα δεδομένα και πρακτικές εισηγήσεις, βασισμένες σε έρευνες και συστάσεις ευρωπαϊκών και διεθνών φορέων. Ο τρόπος γραφής των εισηγήσεων είναι απλός και σύντομος για σκοπούς ευχρηστίας.

## ΠΡΟΝΟΙΑ 1. ΙΣΟΡΡΟΠΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

### 1.1. Δεδομένα

Σε παγκόσμιο επίπεδο καταγράφονται χαμηλότερα ποσοστά προβολής των γυναικών στα προγράμματα των ΜΜΕ, σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά των ανδρών. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο για τα ΜΜΕ (Global Media Monitoring Project)<sup>1</sup>, οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στο Δελτίο Ειδήσεων, που θεωρείται το πρόγραμμα με το υψηλότερο κύρος. Συγκεκριμένα, το 25% των προσώπων που παρουσιάζονται στις ειδήσεις ανά τον κόσμο είναι γυναίκες. Στην Κύπρο, το ποσοστό είναι χαμηλότερο από τον παγκόσμιο μέσο όρο και κυμαίνεται μόλις στο 21%.

Διατυπώνεται συχνά ο ισχυρισμός ότι η μειωμένη εκπροσώπηση των γυναικών στα Δελτία Ειδήσεων αντικατοπτρίζει τα ανδροκρατούμενα πεδία της πολιτικής και της οικονομίας. Ωστόσο, έρευνα του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου κατέδειξε ότι στις εκλογές για ανάδειξη των Μελών του Ευρωκοινοβουλίου (Μάιος 2019) η προβολή των γυναικών υποψηφίων στα ΜΜΕ της Κύπρου ήταν χαμηλότερη από το ποσοστό των γυναικών, τις οποίες είχαν προτείνει τα κόμματα ως υποψήφιος. Όπως καταδεικνύεται από σχετικές έρευνες, τα Μέσα Ενημέρωσης αποτελούν συχνά μέρος του προβλήματος των έμφυλων διακρίσεων, εντούτοις, την ίδια ώρα αναγνωρίζεται η δυνατότητά τους να αποτελέσουν (και) μέρος της λύσης, καθώς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων και στην προώθηση προτύπων συμπεριφοράς. Η ισόρροπη προβολή ανδρών και γυναικών θα λειτουργήσει καταλυτικά στην προσπάθεια μη στερεοτυπικής αναπαράστασης των φύλων.

<sup>1</sup> Το GMMP είναι η μακροβιότερη και μεγαλύτερη έρευνα για το φύλο και τα ΜΜΕ. Πραγματοποιείται κάθε πέντε χρόνια από το 1995 και συμμετέχουν σε αυτήν σχεδόν όλες οι χώρες του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου.  
<http://whomakesthenews.org/>

## 1.2. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;

- **Αυτοαξιολόγηση.** Η μειωμένη εκπροσώπηση των γυναικών και η συνεπαγόμενη υπερεκπροσώπηση των ανδρών γίνεται τις περισσότερες φορές ακούσια και συνεπώς δεν υπάρχει καταγραφή και συνειδητοποίηση του προβλήματος, που συνιστά έμφυλη διάκριση. Συστήνεται γι' αυτό το ζήτημα η εφαρμογή αυτοαξιολόγησης με απλές μεθόδους: Καταμετρήστε τις παρουσίες ανδρών και γυναικών, οι οποίοι έχουν προβληθεί στα ενημερωτικά προγράμματα και τα Δελτία Ειδήσεων του οργανισμού. Θα εντοπιστεί με αυτό τον τρόπο η μη ισόρροπη προβολή των φύλων και η ανάγκη εξισορρόπησης του αριθμού γυναικών και ανδρών στα προγράμματα των οργανισμών, όπου αυτό επιβάλλεται.
- **Προβολή γυναικών εμπειρογνομόνων.** Για να πετύχετε τον στόχο της ισόρροπης προβολής δώστε ιδιαίτερη προσοχή στις προσκλήσεις σε γυναίκες, ειδικά στους τομείς που υπάρχει μειωμένη συμμετοχή, όπως στην πολιτική, την οικονομία, την επιστήμη και τον αθλητισμό. Όταν οι γυναίκες αρχίσουν να γίνονται ορατές στους τομείς της εμπειρογνομοσύνης τους, ως ειδικές και εξειδικευμένες να ενημερώνουν για ποικίλα θέματα του αντικειμένου τους, θα αυξηθεί η αξιοπιστία τους και θα αμφισβητηθούν τα στερεότυπα που θεωρούν τα πεδία της πολιτικής, της οικονομίας και της επιστήμης ως χώρους παραδοσιακά «ανδρικούς».
- **Αξιοποίηση των πλατφόρμων προβολής γυναικών εμπειρογνομόνων.** Μια κοινή ανησυχία των επαγγελματιών των Μέσων είναι η δυσκολία εντοπισμού γυναικών επαγγελματιών. Για τον σκοπό αυτό έχουν δημιουργηθεί εύχρηστες πλατφόρμες προβολής και επικοινωνίας με γυναίκες από διάφορους τομείς εξειδίκευσης.

SHE EXPERTS: Πλατφόρμα αναζήτησης γυναικών εμπειρογνομόνων στην Κύπρο, <http://www.she-experts.com/>

BRUSSELS BINDER: Πλατφόρμα αναζήτησης γυναικών εμπειρογνομόνων στην Ευρώπη, <https://brusselsbinder.org/find-an-expert-database/>

- **Αξιοποίηση των ευκαιριών για ισόρροπη προβολή των φύλων.** Όταν ετοιμάζετε ένα αφιέρωμα για ένα τομέα δραστηριοποίησης (π.χ. αφιέρωμα στην κυπριακή μουσική) να εξασφαλίζετε την ισόρροπη προβολή των γυναικών και των ανδρών που απασχολούνται σε αυτόν.

---

## ΠΡΟΝΟΙΑ 2. ΑΠΟΦΥΓΗ ΚΑΙ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

---

### 2.1. Δεδομένα

Σύμφωνα με μια διακρατική μελέτη για τις τηλεοπτικές διαφημίσεις που προβαλλόταν σε οκτώ διαφορετικές χώρες της ΕΕ, υπάρχει ισάριθμη σχεδόν παρουσίαση των φύλων στις διαφημίσεις (48% άνδρες και 52% γυναίκες)<sup>2</sup>. Οι διαφημίσεις εξακολουθούν, όμως, να απεικονίζουν τις γυναίκες με εικόνες παθητικής υπερσεξουαλικοποίησης και αντικειμενοποίησης, που έχουν ως συνέπεια την απανθρωποποίηση των γυναικών. Ως προς την ηλικία, τόσο οι διαφημίσεις, όσο και τα τηλεοπτικά προγράμματα τείνουν να προβάλλουν γυναίκες νεαρότερης ηλικίας, σε σχέση με τους άνδρες. Αυτές οι πρακτικές ενισχύουν παρά αμφισβητούν τα στερεότυπα των φύλων, καθώς σύμφωνα με το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο για τα ΜΜΕ (GMMP 2020), μόλις το 4% των ειδήσεων στα ΜΜΕ αμφισβητούν τα έμφυλα στερεότυπα ή προβάλλουν εναλλακτικές απεικονίσεις των φύλων.

### 2.2. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;

- **Αποφυγή των ξεκάθαρων στερεοτύπων.** Για παράδειγμα, αποφύγετε την προβολή εικόνων με ημίγυμνες γυναίκες και πλάνα με εστίαση σε συγκεκριμένα, αποκομμένα μέρη του σώματος των

---

<sup>2</sup> Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης, "Gender Equality and the Media" 2019.

γυναικών. Αποφύγετε την παρουσίαση των γυναικών ως αφελών, χαριτωμένων, ως σεξουαλικών αντικειμένων και των ανδρών ως λογικών και σοβαρών στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

- **Αποφυγή των πλάγιων στερεοτύπων.** Τα στερεότυπα δεν είναι πάντα τόσο προφανή, όπως τα πιο πάνω παραδείγματα, συνεπώς θα πρέπει να δίνετε προσοχή και στα πλάγια στερεότυπα. Για παράδειγμα, η επικέντρωση στις δυσκολίες των «εργαζόμενων μητέρων», οι οποίες δεν μπορούν να τα έχουν όλα αποτελεί ένα πλάγιο στερεότυπο. Εναλλακτικά, θα ήταν πιο ορθή η χρήση του όρου «εργαζόμενοι γονείς».
- **Παρουσίαση της ανάληψης της φροντίδας από τα δύο φύλα και αποφυγή της μετάδοσης προγραμμάτων που ορίζονται ως αποκλειστικά γυναικεία** (π.χ. για το μεγάλωμα και την ανατροφή των παιδιών, μαγειρική). Εναλλακτικά, θα μπορούσαν να ορίζονται ως οικογενειακά και να λαμβάνουν μέρος και τα δύο φύλα.
- **Προβολή της ενεργούς πατρότητας.** Για παράδειγμα, η μεγαλύτερη εταιρεία τηλεπικοινωνιών στη Δανία, δημιούργησε μια εκστρατεία με τον τίτλο «μια αγκαλίτσα από τον μπαμπάκα», με στόχο να ενθαρρύνει τους άνδρες να κάνουν χρήση της υφιστάμενης άδειας πατρότητας. Ο Γενικός Διευθυντής της εταιρείας ανέφερε το εξής: «Πιστεύουμε ότι όταν οι υπάλληλοί μας αναλάβουν την πρόκληση της φροντίδας βρεφών θα γίνουν ακόμα καλύτεροι εργαζόμενοι. Θα καταλάβουν την αξία της ισορροπίας».<sup>3</sup>
- **Πλαισίωση της συμφιλίωσης προσωπικής και επαγγελματικής με όρους πολιτικής ευθύνης του κράτους πρόνοιας.** Διερευνήστε κατά πόσο υπάρχουν πολιτικές στήριξης των γονέων και των φροντιστών/τριων άλλων εξαρτώμενων.

Το [International Network on Leave Policies & Research](#) παρέχει δεδομένα και διακρατικές συγκρίσεις σχετικά με τις γονεϊκές πολιτικές.

- **Προβολή εναλλακτικών απεικονίσεων της οικογένειας,** όπως για παράδειγμα μονογονεϊκές οικογένειες. Η οικογένεια με το σχήμα γυναίκα-άνδρας-παιδιά δεν είναι αρκετή για να προβάλει την ποικιλία των οικογενειακών δεσμών που υπάρχουν στην κοινωνία.
- **Αμφισβήτηση του έμφυλου διαχωρισμού των επαγγελματιών και των δεξιοτήτων,** μέσα από την προβολή ανδρών και γυναικών πέραν από τους στερεοτυπικούς ρόλους. Για παράδειγμα, η προβολή της ιστορίας μιας γυναίκας που δουλεύει στις σιδηροκατασκευές, σε μια φάρμα ή είναι CEO μιας πολυεθνικής εταιρείας, μια ιστορία ενός άνδρα νηπιαγωγού, πωλητή, καθαριστή έχουν ενδιαφέρον και σίγουρα συμβάλλουν στην αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων.
- **Προβολή της διαφορετικότητας σε σχέση με την ηλικία, την εθνική καταγωγή, την κοινωνική τάξη και τον σεξουαλικό προσανατολισμό.** Το ζητούμενο είναι η ισόρροπη προβολή και ο εναγκαλισμός της διαφορετικότητας. Ενδεικτικά, σε ένα ρεπορτάζ που αφορά στη μετανάστευση, δεν θα ήταν αρκετό να γίνει ισόρροπη προβολή ανδρών και γυναικών πολιτικών ή άλλων ειδικών, αλλά χρειάζεται και προβολή των ίδιων των μεταναστριών/τών και των οργανώσεών τους. Στην περίπτωση του σεξουαλικού προσανατολισμού συνιστάται η αποφυγή της προβολής της ομοφυλοφιλίας ως καρικατούρας ανθρώπου σε σατιρικά προγράμματα και η προβολή των πολιτικών διεκδικήσεων των ΛΟΑΤΚΙ προσώπων. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά στον ηλικιακό ρατσισμό, που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες, θα μπορούσατε να αντιμετωπίσετε το φαινόμενο προβάλλοντας μεγαλύτερες ηλικιακά γυναίκες, ειδικότερα στα προγράμματα της τηλεόρασης.

<sup>3</sup> Περισσότερες πληροφορίες για την εκστρατεία, στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων [εδώ](#)

- **Αποφυγή της ενίσχυσης των κυρίαρχων προτύπων ομορφιάς**, τα οποία δεν αντικατοπτρίζουν το εύρος και την πολυμορφία των ανθρώπινων σωμάτων. Μπορείτε να καταβάλετε προσπάθεια προβολής ανθρώπων με διαφορετικούς σωματότυπους, χαρακτηριστικά εμφάνισης, χρώμα δέρματος, ηλικίας κτλ., σε όλα τα είδη των προγραμμάτων. Αποφύγετε να επικρίνετε οποιαδήποτε σωματικά χαρακτηριστικά, όπως για παράδειγμα την κατηγοριοποίηση μιας γυναίκας με μεσογειακές διαστάσεις στην κατηγορία plus size.<sup>4</sup>

### ΠΡΟΝΟΙΑ 3. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΙΜΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

#### 3.1. Δεδομένα

Σε ό,τι αφορά στον τομέα της οικονομίας, μόλις το 7,5% των προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων και το 7,7% των Διευθυντικών στελεχών είναι γυναίκες στην Ε.Ε. Οι ωριαίες απολαβές των γυναικών στην Ε.Ε. είναι κατά 16% χαμηλότερες από αυτές των ανδρών, ενώ, οι συντάξεις των γυναικών είναι κατά μέσο όρο 30,1% χαμηλότερες από αυτές των ανδρών. Στην πολιτική, μόλις το 39% των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι γυναίκες,<sup>5</sup> και η Βουλή των Αντιπροσώπων στην Κύπρο αποτελεί μια από τις πιο ανδροκρατούμενες στην Ευρώπη, καθώς οι βουλευτρίες αποτελούν μόλις το 14%. Σε ό,τι αφορά στη συμμετοχή των γυναικών στο περιεχόμενο των ΜΜΕ, σύμφωνα με το GMMP,<sup>6</sup> το 2020 τα Μέσα στην Κύπρο παρουσίασαν σε ποσοστό 11% γυναίκες σε ειδήσεις που σχετίζονταν με πολιτικά θέματα και 13% στα θέματα που αφορούσαν οικονομικές ειδήσεις. Επιπλέον, σύμφωνα με έρευνες του Μεσογειακού Ινστιτούτου Κοινωνικού Φύλου (MIGS), τα ΜΜΕ πρόβαλλαν σωρεία έμφυλων στερεοτύπων κατά την προβολή υποψηφίων σε εκλογικές διαδικασίες.

#### 3.2. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;

- **Εστίαση στην ιδιότητα και όχι στα επιμέρους χαρακτηριστικά.** Είναι πολύ σύνηθες στην παρουσίαση γυναικών πολιτικών να γίνεται στερεοτυπική εστίαση σε χαρακτηριστικά που δεν αφορούν την πολιτική ιδιότητα ή το επαγγελματικό προφίλ. Για παράδειγμα, σε ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα όπου η συζήτηση αφορούσε τα εκλογικά αποτελέσματα, ο παρουσιαστής προέβη στο εξής σχόλιο σε ό,τι αφορά σε ένα πάνελ, όπου συμμετείχαν γυναίκες πολιτικοί: «έχει ομορφύνει το στούντιο, κυρίες και κύριοι». Πολλοί/ές αναρωτιούνται γιατί είναι μεμπτό να χαρακτηρίζουν μια πολιτικό όμορφη. Η απάντηση βρίσκεται στην ιδιότητα υπό την οποία έχει προσκληθεί να μιλήσει στο πρόγραμμα. Εάν δεν παρευρίσκεται στη συζήτηση υπό την ιδιότητά της ως «όμορφη», τότε εστιάστε στα χαρακτηριστικά που εξυπηρετούν τον σκοπό για τον οποίο έχει προσκληθεί και μην δίνετε έμφαση στην εμφάνιση των γυναικών, όπως άλλωστε δεν δίνετε έμφαση στην εμφάνιση των ανδρών πολιτικών.
- **Αποφυγή της προβολής πληροφοριών για την οικογενειακή ζωή των γυναικών πολιτικών.** Δυσανάλογη προβολή ή ερωτήσεις που αφορούν την οικογενειακή κατάσταση των γυναικών τις επαναφέρουν στην ιδιωτική σφαίρα, υπονοώντας ότι η πολιτική και η οικογένεια είναι αντικρουόμενα πεδία μόνο για τις γυναίκες. Σε ερώτηση δημοσιογράφου προς υποψήφια ευρωβουλευτρία για το πώς θα καταφέρει να ισορροπήσει τις οικογενειακές της υποχρεώσεις κατά την περίοδο της προεκλογικής εκστρατείας εκείνη απάντησε: «Δεν θα ρωτούσατε έναν άνδρα συνάδελφό μου κάτι ανάλογο, έτσι δεν θα σας απαντήσω».
- **Απαγόρευση σεξιστικών σχολίων ή επιθέσεων** και επίρριψη των ευθυνών στον θύτη και όχι στο θύμα. Για παράδειγμα, έχει ερωτηθεί δυσανάλογα περισσότερες φορές βουλευτρία, η οποία δέχθηκε σεξιστικά σχόλια από άνδρα συνάδελφό της από ό,τι ο ίδιος, για το σχετικό θέμα. Η μονόπλευρη έμφαση αδικεί την βουλευτρία και υπονοεί ότι τα θύματα των σεξιστικών σχολίων έχουν οποιαδήποτε

<sup>4</sup> Βλ. την απόφαση της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου Αρ.80/2018(95) [εδώ](#)

<sup>5</sup> Δεδομένα από την στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

<sup>6</sup> Το δείγμα της έρευνας περιλάμβανε ειδήσεις από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τις εφημερίδες, τις ιστοσελίδες και το Twitter. Ολόκληρη η ερευνητική αναφορά είναι διαθέσιμη [εδώ](#)

ευθύνη ή οποιονδήποτε έλεγχο στις επιθέσεις που δέχονται. Αξίζει να επισημανθεί ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε πρόσφατα τον Νόμο περί της Καταπολέμησης του Σεξισμού και του Διαδικτυακά Διαδιδόμενου Σεξισμού και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2020 (Ν. 209(Ι)/2020)<sup>7</sup>, ο οποίος ποινικοποιεί το σεξισμό.

- **Αποφυγή της διάκρισης στην παρουσίαση των δημόσιων προσώπων ή άλλων καταξιωμένων προσώπων.** Αποφύγετε να αποκαλείτε τις γυναίκες μόνο με το μικρό τους όνομα. Παρουσιάστε τις γυναίκες και τους άνδρες αναφέροντας το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητά τους.
- **Ισότιμη προβολή υποψηφίων:** Διασφαλίστε την ισότιμη προβολή ανδρών και γυναικών υποψηφίων, καθώς η άνιση προβολή έχει επιπτώσεις στις πιθανότητες εκλογής των γυναικών.
- **Προβολή εναλλακτικών πεδίων και προτύπων ενασχόλησης με τα κοινά.** Μπορείτε να προβάλετε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή οργανώσεις ανθρωπιστικής βοήθειας, όπου συγκεντρώνονται και μεγαλύτερα ποσοστά γυναικών.
- **Πρώθηση του δημοσίου διαλόγου** γύρω από τα θέματα της ανισότητας στα κέντρα λήψης πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων.

---

## ΠΡΟΝΟΙΑ 4. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

---

### 4.1. Δεδομένα

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει χαρακτηρίσει τη Βία Κατά των Γυναικών (ΒκΓ) ως πανδημία, αφού 1 στις 3 γυναίκες (35%) στον κόσμο έχει βιώσει κάποια μορφή σωματικής ή σεξουαλικής βίας από τον σύντροφό της ή σεξουαλική βία από κάποιον άλλον. Στην Κύπρο, το 22% των γυναικών έχουν βιώσει σωματική ή/και σεξουαλική βία από την ηλικία των 15, σύμφωνα με έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Τα ΜΜΕ με διάφορους μηχανισμούς κανονικοποιούν τη Βία Κατά των Γυναικών ή προβάλλουν πρότυπα και συμπεριφορές που την ενισχύουν. Την ίδια στιγμή, τα ΜΜΕ και ειδικά η τηλεόραση και το ραδιόφωνο, είναι ανάμεσα στους φορείς που μπορούν να συμβάλουν στην εξάλειψη του φαινομένου.

### 4.2. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;

- **Χρήση ορθής ορολογίας.** Αναγνωρίστε το πρόβλημα της Βίας εναντίον των Γυναικών χρησιμοποιώντας γλώσσα που χαρακτηρίζεται από ακρίβεια και δεν περιλαμβάνει επικρίσεις, ευφημισμούς και αχρείαστες λεπτομέρειες. Κατά την αναφορά περιπτώσεων βιασμού ή σεξουαλικής επίθεσης δεν πρέπει να υπάρχουν περιγραφές φυσιολογικής σεξουαλικής δραστηριότητας. Πρέπει απαραίτητα να διατυπώνεται με σαφήνεια ότι η σεξουαλική επίθεση είναι πράξη βίας και μη συναινετική πράξη. Ως προς στη βία στην οικογένεια, κατονομάστε την ως έγκλημα και αποφύγετε εκφράσεις που υπονοούν αμοιβαιότητα στην κακοποίηση, όπως «οικογενειακές διαφορές/διαμάχες», «σχέσεις πάθους» ή που αφήνουν να νοηθεί ότι το θύμα έχει οποιαδήποτε ευθύνη για την κακοποίηση, όπως «η παράνομη σχέση της συζύγου του προκάλεσε τη βίαιη αντίδρασή του» και άλλα παρόμοια. Επιπλέον, η παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών (trafficking) δεν πρέπει να συγχέεται με την πορνεία.
- **Αποφύγετε τη μονόπλευρη εστίαση στο θύμα.** Η υπερβολική εστίαση στο θύμα συγκαλύπτει την ευθύνη του θύτη και μεταφέρει το στίγμα στο θύμα. Η γνωστή γλωσσολόγος Julia Penelope δημιούργησε ένα γλωσσικό σχήμα για να εξηγήσει το φαινόμενο αυτό, ώστε να μάθουμε να το αποφεύγουμε:

---

<sup>7</sup> Ο Νόμος περί της Καταπολέμησης του Σεξισμού και του Διαδικτυακά Διαδιδόμενου Σεξισμού και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2020 (Ν. 209(Ι)/2020) [εδώ](#)

- Ο Τζον ξυλοκόπησε τη Μαίρη
- Η Μαίρη ξυλοκοπήθηκε από τον Τζον.
- Η Μαίρη ξυλοκοπήθηκε.
- Η Μαίρη είναι μια κακοποιημένη γυναίκα.

Στο πιο πάνω σχήμα, ο δράστης εξαφανίζεται από το πλάνο και μαζί του εξαφανίζεται η αιτία του φαινομένου. Είναι σημαντικό να αναφέρεται ο θύτης, καθώς η πολιτεία θα πρέπει να λάβει μέτρα για την πρόληψη, την τιμωρία και την καταδίκη των θυτών της έμφυλης βίας.

- **Αναζήτηση της ισορροπίας στην παρουσίαση.** Η υπερβολική εστίαση στον θύτη μπορεί να είναι, επίσης, προβληματική. Για παράδειγμα, στην Κύπρο, η υπερπροβολή του ψυχολογικού προφίλ του κατά συρροή δολοφόνου, Ν. Μεταξά, έγινε σε βάρος της συζήτησης για την απώλεια της ζωής των γυναικών και των ανήλικων παιδιών.
- **Παρουσίαση της Βίας κατά των Γυναικών και Κοριτσιών ως κοινωνικού προβλήματος.** Αποφύγετε εκφράσεις όπως «οικογενειακή τραγωδία», που μεταθέτουν το πρόβλημα από κοινωνικό σε μεμονωμένο και διαπροσωπικό. Εντάξτε τα συγκεκριμένα γεγονότα στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο της Βίας κατά των Γυναικών στην κοινωνία, δίνοντας στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες. Το πρόβλημα δεν είναι ατομικό ή προσωπικό, αλλά κοινωνικό και ο περιορισμός σε συγκεκριμένα συμβάντα δεν συμβάλλει στη συνειδητοποίηση και ευαισθητοποίηση γύρω από το θέμα της Βίας κατά των Γυναικών. Με το να τοποθετήσετε τη Βία κατά των Γυναικών σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο διασφαλίζετε ταυτόχρονα ότι τα Μέσα δεν δίνουν την εντύπωση ότι η βία εναντίον των γυναικών αποτελεί μια ανεξήγητη τραγωδία που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί και θα διαιωνίζεται ως ένα άλυτο πρόβλημα.
- **Διερευνήστε τις ευθύνες του κράτους** σχετικά με την πρόληψη, την αντιμετώπιση και την καταδίκη όλων των μορφών Βίας κατά των Γυναικών. Σε πολλές περιπτώσεις γυναικοκτονιών προηγήθηκαν καταγγελίες των γυναικών στην Αστυνομία και υπήρξε ολιγωρία ή ανεπαρκής ανταπόκριση. Να γίνεται έλεγχος κατά πόσο υπήρξαν προηγουμένως καταγγελίες περιστατικών βίας και αξιολόγηση του τρόπου ανταπόκρισης της Αστυνομίας και όλων των κρατικών υπηρεσιών, καθώς ενδεχόμενη ολιγωρία θέτει σε κίνδυνο ζωές ή οδηγεί στην απώλεια ζωών. Επιπρόσθετα, αξιολογήστε τις ενέργειες του κράτους για την πρόληψη του φαινομένου και διερευνήστε εάν υπάρχουν πολιτικές εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού.
- **Χρήση του όρου γυναικοκτονία.** Χρησιμοποιήστε τον όρο «γυναικοκτονία» για την αναφορά των δολοφονιών γυναικών από πρώην ή νυν σύντροφο, δολοφονιών ως αποτέλεσμα έμφυλης βίας ή μισογυνισμού και σε περιπτώσεις μαζικής δολοφονίας γυναικών σε περιόδους πολέμου. Ο όρος γυναικοκτονία χρησιμοποιείται για να εκφράσει το φαινόμενο της δολοφονίας γυναικών από ορισμένους άνδρες, οι οποίοι θεωρούν ότι έχουν εξουσία πάνω στις ζωές τους. Η χρήση του όρου αυτού εξυπηρετεί τη δημιουργία ευαισθητοποίησης για τη διάσταση και τη μορφή του φαινομένου. Αποφύγετε εκφράσεις που ρομαντικοποιούν τη βία, όπως «ερωτικό δράμα», «το χέρι του όπλισε ο έρωτας και η ζήλια», «έγκλημα πάθους», «την αγαπούσε παθολογικά», «θυσιάστηκαν στον βωμό της παθολογικής ζήλιας που έτρεφε για αυτήν». Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, μην χρησιμοποιείτε εκφράσεις που υπονοούν ότι το θύμα έχει οποιαδήποτε ευθύνη, όπως για παράδειγμα, «σύμφωνα με πληροφορίες τον απειλούσε ότι θα τον χωρίσει», «η απιστία της συμβίας του τον οδήγησε στο έγκλημα» κτλ.
- **Αποφυγή της προβολής σκηνών κάθε μορφής βίας εναντίον γυναικών,** καθώς η βία είναι τόσο υπερπροβλημένη μέσα από την ποπ κουλτούρα, που κανονικοποιείται.
- **Αποφυγή της εστίασης σε συγκεκριμένες μορφές ΒκΓ μόνο,** όπως στη σωματική και τη σεξουαλική βία, αλλά συζήτηση και για άλλες μορφές βίας, όπως είναι η ψυχολογική, η οικονομική βία,

ο Ακρωτηριασμός Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων, ο εκφοβισμός, η παρενοχλητική παρακολούθηση, η εκδικητική πορνογραφία και η σεξουαλική παρενόχληση.

- **Απαγόρευση σεξιστικών και ομοφοβικών σχολίων και αστείων.** Σχόλια και αστεία που υποβιβάζουν τις γυναίκες ή τα ΛΟΑΤΚΙ πρόσωπα διαιωνίζουν τα στερεότυπα και συμβάλλουν στην νοοτροπία που παράγει την έμφυλη βία.
- **Προστασία προσωπικών δεδομένων προσώπων που επιβίωσαν από περιστατικά βίας.** Προστατεύστε τα προσωπικά δεδομένα και αποφύγετε οποιοσδήποτε αναφορές που πιθανόν να ταυτοποιούν το θύμα. Αποφύγετε προβολή γυναίκας που έχει επιβιώσει από περιστατικά βίας, ειδικά όταν αυτή δεν βρίσκεται σε ψυχολογική κατάσταση, που να της επιτρέπει να συναινέσει για την προβολή.
- **Πρόνοηση για την ασφάλεια των θυμάτων, εάν δεν μπορεί να αποφευχθεί η προβολή.** Στην περίπτωση όπου μια γυναίκα, η οποία έχει επιβιώσει από τη βία επιθυμεί να μιλήσει, θα πρέπει να λάβετε όλα τα προληπτικά μέτρα προστασίας. Για παράδειγμα, να αποφευχθεί η «ζωντανή» προβολή, ώστε να δοθεί το δικαίωμα της αποχώρησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Να γίνει πλήρης ενημέρωση εκ των προτέρων για τα θέματα που θα τεθούν στην συνέντευξη και ο τρόπος που θα αναφερθούν. Οι γυναίκες διατηρούν το δικαίωμα να αρνηθούν να απαντήσουν όσες ερωτήσεις δεν νιώθουν άνετα να το πράξουν. Φροντίστε να διασφαλίσετε την παροχή ψυχολογικής στήριξης, σε περίπτωση που χρειαστεί. Αναζητήστε καθοδήγηση για τον τρόπο προβολής και προσέγγισης της επιβιώσασας από φορείς με εμπειρία άμεσης επαφής και στήριξης θυμάτων βίας.

---

## **ΠΡΟΝΟΙΑ 5. ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΣΕΞΙΣΜΟΥ**

---

### **5.1. Δεδομένα**

Ο γλωσσικός σεξισμός συνιστά την πρακτική της διάκρισης ενός ατόμου με γνώμονα το φύλο του/της. Η άνιση αντιπροσώπευση των δύο φύλων στη γλώσσα, καθιστά το αρσενικό γένος κυρίαρχο, υπονοώντας ότι το θηλυκό και το ουδέτερο περιλαμβάνονται σε αυτό. Θεωρίες κοινωνιογλωσσολογίας εστιάζουν στο γεγονός ότι η πρακτική αυτή έχει αποκρυσταλλώσει τις πατριαρχικές δομές των κοινωνιών και η συνέχισή της συμβάλλει και στη διατήρηση των δομών αυτών.

### **5.2. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;**

- Χρησιμοποιήστε γλώσσα/λόγο που να λαμβάνει υπόψη και τα δύο φύλα, π.χ. οι μαθητές/τριες ή η μαθητική κοινότητα.
- Αποφύγετε τη χρήση γλωσσικών ή εικονικών αναπαραστάσεων που αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα.
- Χρησιμοποιήστε τους θηλυκούς τύπους των λέξεων, όπως το βουλευτρια, ώστε να πάψουν να ξενίζουν και να μην θεωρούνται ότι αφαιρούν το κύρος.
- Αξιοποιήστε τους υφιστάμενους οδηγούς για την εξάλειψη του γλωσσικού σεξισμού:

ΟΔΗΓΟΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΣΕΞΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, διαθέσιμος [εδώ](#)

ΟΔΗΓΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΜΗ ΣΕΞΙΣΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών της Ελλάδος, διαθέσιμος [εδώ](#)

### **6.1. Δεδομένα**

Σύμφωνα με έρευνα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων, μια στις δύο γυναίκες δημοσιογράφους έχει βιώσει κάποια μορφή έμφυλης βίας στην εργασία της, όπως είναι η σεξουαλική παρενόχληση, η λεκτική βία και η βία μέσω διαδικτύου. Επιπρόσθετα, οι γυναίκες δημοσιογράφοι έχουν να αντιμετωπίσουν ζητήματα ανισομισθίας και έμφυλων ανισοτήτων στην ανέλιξη.

### **6.2. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;**

- **Σχεδιασμός ολοκληρωμένου πλάνου για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων στις εσωτερικές δομές.** Το πλάνο θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δείκτες ισότητας, πολιτικές για τη διασφάλιση της ίσης συμμετοχής ανδρών και γυναικών σε όλες τις θέσεις εργασίας και στο Διοικητικό Συμβούλιο κ.ο.κ.
- **Εκπαίδευση του προσωπικού και της διοίκησης** για θέματα ισότητας των φύλων στα ΜΜΕ και στις εσωτερικές δομές.
- **Δημιουργία προτύπων και μηχανισμών αυτοαξιολόγησης** σχετικά με την ισότητα των φύλων στις εσωτερικές δομές και στο περιεχόμενο που παράγεται και προβάλλεται από τον οργανισμό.
- **Υιοθέτηση Κώδικα για τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας,** ως υποχρέωση που προκύπτει από τον Νόμο περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος του 2002 (Ν. 205(Ι)/2002)<sup>8</sup>.

---

<sup>8</sup> Ο Νόμος περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος του 2002 (Ν. 205(Ι)/2002) [εδώ](#) και ο τροποποιητικός Νόμος 86(Ι)/2021 [εδώ](#) και πρότυπο Κώδικα [εδώ](#)



- Αγγελή Μαρία (2020) 'Cyprus country note,' in Koslowski, A., Blum, S., Dobrotić, I., Macht, A. and Moss, P. (eds.) *International Review of Leave Policies and Research 2020*. Διαθέσιμο [εδώ](#).
- Αγγελή Μαρία (2020) *Global Media Monitoring Project, Cyprus Report*. WAAC Toronto & Mediterranean Institute of Gender Studies. Διαθέσιμο [εδώ](#).
- Γκασούκα Μαρία, Γεωργαλίδου Μαριάνθη, Φουλίδη Ξανθίππη (2016) *Οδηγός υπέρβασης γλωσσικού σεξισμού στη γλώσσα των εγγράφων της δημόσιας διοίκησης της Κυπριακής Δημοκρατίας*. Λευκωσία: Παρατηρητήριο Ισότητας Κύπρου. Διαθέσιμος [εδώ](#).
- Γκασούκα Μαρία, Γεωργαλίδου Μαριάνθη (2018) *Οδηγός χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας στα διοικητικά έγγραφα*. Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών της Ελλάδος, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Διαθέσιμος [εδώ](#)
- Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων (2017) *IFJ survey: One in two women journalists suffer gender-based violence at work*. Διαθέσιμο [εδώ](#).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020) *Fact sheet: Με στόχο μια Ένωση ισότητας. Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025*. Διαθέσιμο [εδώ](#).
- Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (2015) *Hands-on fathers make better employees*. Διαθέσιμο [εδώ](#).
- Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου (2015) *Αποκλεισμός Γυναικών Υποψηφίων Ευρωβουλευτών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*.
- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014) *Βία κατά των Γυναικών, μια πανευρωπαϊκή έρευνα*. Τα αποτελέσματα ανά χώρα είναι διαθέσιμα [εδώ](#).
- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (2017) *Violence Against Women: Key Facts*. Διαθέσιμο [εδώ](#).
- Συμβούλιο της Ευρώπης (2019) *Gender Equality and Media, analytical report*. Διαθέσιμο [εδώ](#).